

ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІКИ ТА МНЕМОНІЧНИХ ПРИЙОМІВ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

Катерина Гільдебрант,

канд. філол. наук, доцент

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Вивчення іноземної мови ніколи не було надто простим завданням, адже у даному процесі той, хто навчається, стикається із необхідністю запам'ятати великий обсяг лексичних одиниць: слів, словосполучень, висловів, які досить часто зовсім відмінні від рідних, призвичаїться до «чужих» граматичних конструкцій, зламати власні стереотипи, подивитись на все під іншим кутом, та загалом примірити на себе відмінний спосіб мислення, «відчути» себе іншою людиною, яка повинна відірватись від свого мовного досвіду та пройти нелегкий меморизаційно-трансформаційний шлях, щоб розправити крила та злетіти у абсолютно новому мовному середовищі.

Тим більше труднощів виникає у студентів, які прагнуть опанувати мову професійного спрямування, яка дуже часто пов'язана із складними науковими поняттями, громіздкими й абстрактними за своєю суттю термінами, відірваними від повсякдення та суто теоретичними реаліями. Перед викладачами англійської мови професійного спрямування постало завдання у короткі терміни навчити насамперед функціональної англійської для здійснення ефективної міжособистісної та ділової комунікації в фаховому іншомовному середовищі та сформувати в студентів уміння застосовувати знання іноземної мови для підвищення свого професійного рівня та досягнення кар'єрних цілей шляхом знайомства з неадаптованими фаховими текстами. У сучасних умовах викладач повинен уміти ефективно використовувати методи аналітико-синтетичної переробки інформації, користуватись принципово новими методами, прийомами та засобами навчання. І оскільки провідну роль в процесі вдосконалення іншомовної компетенції все-таки виконує вивчення нової лексики й розширення словникового запасу, слід особливу увагу

приділяти можливостям результативного використання пам'яті та прийомам полегшення запам'ятовування для досягнення комунікативних цілей.

Ефективність запам'ятовування й збереження в пам'яті певного предмета, тексту або явища залежить від особливостей їхньої побудови або організації, які зазвичай виявляє людина в процесі запам'ятовування. Саме організуюча розумова діяльність і емоційні прояви, що супроводжують сприйняття, лежать в основі запам'ятовування матеріалу і його подальшого відтворення [3]. Зрештою, будь-яка організація матеріалу, що запам'ятовується, полегшує роботу пам'яті. Особливо ефективні у даному випадку мнемотехнічні прийоми, які створюють так звані «розпізнавальні знаки» шляхом утворення штучних асоціацій, полегшують формування стійких зв'язків та збільшують обсяг пам'яті.

Мнемотехніка використовує природні механізми пам'яті мозку і дозволяє цілком контролювати процес запам'ятовування, збереження та згадування інформації. Прийоми мнемоніки передбачають, по-перше, утворення штучних асоціацій, тобто заміну абстрактних об'єктів і фактів за допомогою понять та уявлень, які мають візуальне, аудіальне чи кінестетичне представлення; по-друге, об'єднання об'єктів з уже наявною інформацією в пам'яті різних типів з метою спрощення запам'ятовування [5].

У вивченні незнайомих лексичних одиниць найбільш плідно можна використати метод фонетичних (звукових) асоціацій. Цей прийом полягає в підборі максимально співзвучного до іноземної лексичної одиниці аналогу у рідній мові. Запам'ятовування інформації відбувається за допомогою знаходження яскравих незвичайних асоціацій, що дозволяє перетворювати в зоровий образ практично будь-яке слово. Так, наприклад, слово *decrease* можна перетворити в образ прийомом кодування по співзвуччю з українським «де криза», яке активізує в пам'яті не лише звучання слова, але і його значення «зменшення», «зниження», «спад», що призводить до кризи. Вимову слова *microeconomics* [ˌmaɪkrəʊ, i:kə'nomɪks] можна закріпити за допомогою анології із добре знайомою всім студентам компанією Майкрософт. Слово *contain* легко запам'ятовується шляхом співзвуччя із українським «контейнер», призначення якого вмещувати в себе речовини передає значення англійського слова. А от

слово *competitive* схоже на знайоме вже всім слово «компетенція», а значення «конкурентоспроможний» можна прив'язати до «вмілий», «знаючий», «компетентний». Таким чином, пригадавши знайому лексему, студент автоматично згадує іншомовне слово.

Іще один цікавий метод полегшення запам'ятовування - римування. Цей мнемонічний прийом передбачає створення ритмічних пар з метою запам'ятовування слів. Наприклад, «Я вимагаю! – *I demand!* Дослухайся моїх команд!» «Хто *microeconomics* вивчає, той за *business firms* спостерігає».

У процесі меморизації корисним є так званий метод Цицерона (Метод місць або Метод просторової уяви), який полягає у тому, що студент уявляє, ніби він розміщує у кімнаті картки з написаними незнайомими словами, а потім подумки намагається відтворити порядок їх розташування та власне лексеми. Зрештою, цей мнемотехнічний метод активізує увагу та зосередженість студентів і змушує їх звертатися до незнайомих лексем багато разів, що само по собі призводить до їх меморизації, адже, як справедливо зазначають вчені, для успішного запам'ятовування незнайомі слова повинні бути повторені принаймні 10-15 разів.

Цікаві мнемотехніки для меморизації перекладу слів без контексту запропонували Бараненко Н.А. та Светенок Л. К. у статті «Мнемонічні прийоми навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах» [1]. Автори намагались встановити рефлекторний зв'язок між іншомовним словом та словом мови перекладу, щоб необхідна лексема автоматично спливала в пам'яті в процесі комунікації, щоправда, зосередили свою увагу на запозичених словах, які у різних мовах мають схоже звучання. Такі слова перекладаються в усному мовленні подібно до прийому транслітерації, який полягає у заміні букв, з яких складається іншомовне слово, буквами мови перекладу, при чому основні трансформаційні процеси відбуваються у закінченні, а прийом здобув назву «заміна флексій». За принципом цієї мнемотехніки можна створити такі мнемонічні моделі: слова, які в українській або російській мові закінчуються на *-ція* або *-сія*, при усному перекладі фонетично майже не змінюються, лише закінчення передається звуками $[f(\partial)n]$: *амбіція* - *ambition* $[æm'bi(\partial)n]$; *пенсія* - *pension* $['pens(\partial)n]$; *санкція* - *sanction* $['sæŋk(\partial)n]$; *сесія* - *session* $['sef(\partial)n]$;

ілюстрація - *illustration* [ˌɪləˈstreɪʃ(ə)n]; *сенсація* - *sensation* [senˈseɪʃ(ə)n]; *інтонація* - *intonation* [ˌɪntəˈneɪʃ(ə)n] тощо. За тим самим принципом відбувається запам'ятовування слів на *-гія*, при перекладі цю флексію слід замінити на [dʒi]: *екологія* - *ecology* [ɪˈkɒlədʒi]; *аналогія* - *analogy* [əˈnælədʒi]; *енергія* - *energy* [ˈenə(r)dʒi]; *астрологія* - *astrology* [əˈstrɒlədʒi]; *стратегія* - *strategy* [ˈstrætədʒi] і подібні. Інший прийом - «втрачання флексій»: в словах, які закінчуються на *-а/-я* при перекладі закінчення не вимовляється: *проблема* - *problem* [ˈprɒbləm]; *армія* - *army* [ˈɑː(r)mɪ]; *копія* - *copy* [ˈkɒpi]; *артерія* - *artery* [ˈɑː(r)təri]; *система* - *system* [ˈsɪstəm] та інші. До прикметників, які закінчуються на *-ний* (незалежно від їхнього роду та числа, оскільки в англійській мові прикметник - незмінна частина мови), також можна застосовувати прийом відкинення закінчень: *глобальний* - *global* [ˈɡləʊb(ə)l]; *локальний* - *local* [ˈləʊk(ə)l]; *прогресивний* - *progressive* [prəʊˈɡresɪv]; *колективний* - *collective* [kəˈlektɪv]; *формальний* - *formal* [ˈfɔː(r)m(ə)l] і т.д.

До недоліків запропонованої мнемотехніки можна віднести наявність численних винятків. Як слушно вказують автори, студентам необхідно інтуїтивно відчувати слова, до яких не можна застосовувати цей прийом. Водночас у процесі запам'ятовування англійських термінів дані мнемонічні моделі є досить корисними, адже, як зазначалось вище, будь-яка організація матеріалу полегшує процес його меморизації.

Основою на нових уявленнях про механізми пам'яті людини, види мнемонічної техніки запам'ятовування постійно удосконалюються. Сама по собі феноменальна пам'ять з розряду чудес поступово переходить у розряд звичайних, доступних кожному навичок запам'ятовування, які можна сформувати, як і будь-які інші. Застосування запропонованих мнемонічних прийомів дозволяє ефективно запам'ятовувати та зберігати в пам'яті необхідні лексичні одиниці, зекономити час для засвоєння інформації, в цікавій формі сформувати асоціативні зв'язки, сконцентрувати увагу студентів на важливому матеріалі. І оскільки робота над лексикою здебільшого припадає на самостійні заняття студентів, використання мнемотехніки та мнемонічних прийомів, які несправедливо забуті на сучасному етапі, залишається і досі актуальним та необхідним для дослідження питань.

Література

1. Бараненкова Н. А. Мнемонічні прийоми навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах / Н. А. Бараненкова, Л. К. Светенок [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/48384/%C1>
2. Бойко З.В. Використання мнемотехнічних прийомів при запам'ятовуванні географічних об'єктів, їх назв та образів / З. В. Бойко // Науковий вісник Донбасу, 2011. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2011_4_11
3. Зиганов М. Мнемотехніка. Запам'ятовування на основі візуального мислення / М. Зиганов, В. Козаренко. – К. : Школа раціонального читання, 2001. – 304 с.
4. Козаренко В.А. Учебник мнемотехніки. Система запоминання «Джордано» / В.А. Козаренко. – Москва, 2007. – 115 с.
5. Сутуліна Л. Г. Мнемонічні прийоми на уроках англійської мови / Лариса Григорівна Сутуліна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://urok-ua.com/mnemonichni-priyomi-na-urokah-angliyskoji-movi/>

ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЄВОСТІ ЗНАНЬ

*Тамара Глущенко,
вчитель французької мови
КЗ «Подвірський ліцей»*

*Ірина Крутогуз,
вчитель англійської мови
КЗ «Солоницівський ліцей №3»*

У сучасному інформативному світі існує велика кількість джерел інформації. Інформація-це відомості, що є об'єктом передачі, перетворення, використання та збереження. Сучасна людина повинна вміти самостійно знаходити потрібну інформацію, критично опрацьовувати різні джерела, обирати форми отримання та систематизації інформації тощо.

Новітні мультимедійні засоби навчання, Інтернет-ресурси відкривають учням можливості доступу до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають цілком нові можливості для творчості, знаходження і закріплення усяких професійних навичок. Комп'ютери